

- відсутності зв'язку між дослідженнями та практикою інклюзивного навчання;
- задоволення освітніх потреб дітей з особливими потребами в інклюзивному середовищі;
- надання учням з особливими освітніми потребами доступу до загальної навчальної програми;
- відсутність належних програм професійної підготовки, які б об'єднували навчання вчителів загальної та спеціальної освіти;
- залучення фахівців спеціальної освіти до підтримки дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються у загальноосвітніх навчальних закладах;
- забезпечення ефективної підготовки педагогічних кадрів для якісної інклюзії.

Отже, однією з обов'язкових умов ефективної організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами в північно-американських країнах є його кадрове забезпечення. Зарубіжний досвід підготовки педагогічних фахівців до роботи в інклюзивному середовищі є надзвичайно цінним для реформування кадрової політики у вітчизняній системі інклюзивної освіти.

Список використаних джерел:

1. Інклюзивна освіта в Україні (бібліографічний огляд нової літератури) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://skviravo.ucoz.ru/soc_zakhist/inkluzivna_osvita_v_ukrajini_krivososova.d
2. Формування та реалізація інклюзивної політики у сфері освіти дітей з особливими освітніми потребами в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/3576/>
3. Про впровадження інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах: реалії та перспективи. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/35124.
4. Доступність університетської освіти для осіб з обмеженими можливостями в сучасній Україні. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:t83is8qFjucJ:www.sociology.k.harkov.ua/socio/docs/magazin/soc_fut/1_2010/10.pdf+&cd=12&hl=ru&ct=clnk&gl=ua.

Супрун М.О.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Вбачаючи запорукою успіху в опануванні професії корекційного педагога необхідність формування енциклопедичної основи людинознавчих знань, сучасна вища школа орієнтує студента на вивчення базових засад наукового пошуку. Під час вивчення методології наукової роботи ми орієнтуємо своїх вихованців на опанування базових методологічних понять. Науковим дослідженням називається цілеспрямоване вивчення об'єкта (предмета чи явища), в якому використовуються методи науки і яке, розкриваючи

закономірності розвитку даного об'єкта, формує нові знання про нього, пояснює закони його функціонування, передбачає шляхи та форми використання наукових знань в інтересах суспільства.

Наукові дослідження в залежності від рівня проблем, які вирішуються за їхньою допомогою, прийнято класифікувати за чотирма типами; теоретичні (фундаментальні); пошукові (теоретико-прикладні); прикладні (теоретико-експериментальні) та експериментальні. Оскільки наші педагогічні дослідження більше відносяться до прикладних науково-дослідних робіт, то послідовність етапів їх виконання може бути приблизно такою: обґрунтування теми, вибір об'єкта і постановка мети дослідження; огляд стану питання в загальній та спеціальній психолого-педагогічній літературі, вивчення практики і постановка завдань дослідження; розробка гіпотези і теоретичних передумов дослідження; розробка, програми та методики дослідження; проведення експериментального дослідження; аналіз результатів дослідження; практична апробація результатів дослідження та оцінка їхньої ефективності; складання та оформлення наукового звіту чи дисертаційної (дипломної) роботи; впровадження результатів дослідження у практику.

Для прикладу розглянемо окремі етапи прикладного, наукового психолого-педагогічного дослідження.

Перший етап передбачає обґрунтування теми, вибір об'єкта, предмета та постановку завдань дослідження. На наш погляд, особливо уважно треба поставитися саме до вибору теми дослідження. Правильність вибору теми багато в чому визначає її виконання та результат.

Тема наукового дослідження є складовою частиною певної проблеми, і саме тому вона повинна бути дослідженою, щоб вирішити питання цієї проблеми. Цим визначається необхідність ознайомлення з науковою проблемою, вирішення якої зумовлено потребами суспільства і досягти цього можна лише шляхом здійснення наукових досліджень.

Наукова проблема формується на основі аналізу суперечностей між розвитком науки і станом практики. Тобто потреба у дослідженні наукової проблеми виникає тоді, коли практика, застосовуючи відомі методи та засоби, наштовхується на певні перепони та, зрештою, на неможливість здійснення встановленої мети. Отже, наукова проблема виникає під час процесу пізнання там, де розвиток знань наштовхуються на незнане. Тому весь розвиток наукового пізнання доцільно трактувати як перехід від постановки проблем до їх вирішення і постановки нових.

Іншою і не менш важливою умовою вирішення наукової проблеми є необхідність постійного наукового пошуку та невпинної розробки нових теоретичних чи емпіричних засобів її вирішення. Тому правомірно стверджувати, що наукова проблема вирішується тільки шляхом проведення наукових досліджень. Отже, кожна наукова проблема зумовлює тематику конкретних наукових досліджень, які є її складовими частинами.

У контексті цього важливим є розуміння, що, перебуваючи на засадах актуального в ієрархії пріоритетних проблем, наукова проблема визначає в

загальному вигляді цілі, об'єкти та кінцеві результати дослідження її окремих складових тем.

Наприклад, для спеціальної педагогіки найважливішою науковою проблемою є навчання, виховання та підготовка до самостійного життя і праці школярів, в межах якої виникає потреба у вирішенні цілого ряду проблем. Так, у сімдесяті роки виникла потреба у вирішенні проблем диференційованого навчання як результат розкриття суперечностей між пізнавальними можливостями розумово відсталих дітей та педагогічними вимогами. Тому, як соціальне замовлення, група українських вчених-дефектологів (І.Г. Єременко, Л.С. Вавіна, Г.М. Мерсіянова) розпочала дослідження наукової проблеми: «Особливості корекційного процесу в допоміжній школі в умовах диференційованого навчання». Іншим історичним прикладом може бути проблема правового навчання та виховання учнів спеціальної школи (В.М. Синьов, О.П. Сєверов, В.П. Пузанов, О.Д. Гришко), яку теж потрібно розглядати в межах вищезазначеної загальної проблеми.

Для правильного формулювання назви проблеми наукового дослідження конкретної наукової роботи насамперед необхідно чітко визначити її рівень (місце між науковими проблемами вищого і нижчого рангів) і встановити, чи не є вона вже вирішеною, отже і переконатися в її науковій новизні. Далі має проводитися ретельний системний аналіз запитів практики і потреб розвитку самої педагогічної науки, на основі чого встановлюється актуальність розробки наукової проблеми.

І, нарешті, опираючись на з'ясування типових протиріч між теорією і практикою, формується наукова проблема в конкретних темах (чи у темі) наукових досліджень. При виборі теми дослідження потрібно враховувати необхідний мінімум умов, до яких належать: новизна і актуальність самої теми; значущість і ефективність її виконання; можливість здійснення у відповідний час; наявність відповідних умов та матеріальної бази для проведення дослідження; наявність компетентних та кваліфікованих виконавців.

На цьому етапі важливо сформулювати саму назву теми і мету, оскільки від цього буде залежати вся подальша робота. Неконкретність у формулюванні може спричинити до численних непорозумінь та серйозних недоліків у науковій роботі.

Визначення теми, об'єкта і мети дослідження становлять єдиний, нерозривний процес. Тому, правила та порядок формулювання теми і мети наукового дослідження доцільно розглядати спільно. Формулювання теми та мети має два спільних структурних елементи: об'єкт дослідження та кінцевий результат. Мета має ще і третій елемент – шлях досягнення кінцевого результату, якого немає у формулюванні теми. Розкриваємо зміст цих елементів.

Об'єкт дослідження – це частина об'єктивної реальності, яка на зазначеному етапі стає предметом практичної і теоретичної діяльності дослідження. Для образного порівняння об'єкт дослідження можна умовно назвати полем, яке обробляється дослідником. *Предмет* дослідження – це елемент об'єкта, який досліджується з певною метою в конкретних умовах.

Кінцевий результат відображає позитивний ефект, на який розраховує дослідник після завершення наукової роботи. Кінцевий результат формулюється у два етапи: перший – у вигляді громадської корисності, другий – у вигляді конкретної корисності від вивчення предмета дослідження.

Шлях досягнення кінцевого результату складається з гіпотетичної (передбачуваної) вказівки на очікувану конкретну користь, яку можна віднести до основного предмета дослідження. Отже, для формулювання назви наукового дослідження необхідно чітко враховувати кінцевий результат (конкретну користь) і об'єкт дослідження.

Крім того, необхідно враховувати методологічні вимоги до назви теми: вона повинна відтворювати зміст її основної проблеми, мати вказівки на кінцевий результат і об'єкт дослідження.

Як приклад наведемо назви тем прикладних досліджень: «Обґрунтування процесу правового виховання учнів спеціальної школи», «Інтенсифікація процесу самоврядування в спеціальній школі» та ін.

Теми теоретичних досліджень можуть починатися словами «Основи...», «Теоретичні передумови...» тощо. Наприклад, «Основи виховної системи загальноосвітньої школи як об'єкт педагогічного управління», «Основні категорії теорії виховання та їхні функції у розвитку педагогічної науки» тощо.

Мета наукового дослідження – центральний елемент структури і найважливіший методологічний інструмент дослідження. Цим пояснюється особлива увага до процесу її постановки і жорстка рівнозначність вимог.

Мета виступає у формі ідеального передбачення результату дослідження і є основою здійснення всіх етапів наукової роботи. Тому для правильної постановки мети необхідно чітко визначитися та усвідомити: сутність проблеми, що вивчається, та її основні протиріччя, а також основні проблемні питання майбутнього дослідження, які підлягають розв'язанню шляхом експериментального дослідження; існуючі теоретичні знання, які можуть бути використані для забезпечення (функціонування об'єкта, який вивчається); основні шляхи та обсяги необхідної розробки об'єкта дослідження; існуючі в науці методи та засоби для обґрунтування об'єкта.

У процесі роботи з літературними джерелами, з теми дослідження, накопичуються матеріали, що, як правило, містять питання, розробка яких у літературі вже отримала визнання широкої наукової громадськості, котрі недостатньо розроблені, дискусійні; або з'явилися лише в плані постановки чи впливають з висновків проведених досліджень і ще не розроблені. Розгляд матеріалів під таким кутом зору дозволяє визначити можливе коло питань, які необхідно охопити при розробці конкретної теми. Тут варто відзначити, що в результаті більш ретельного ознайомлення зі станом дослідження можуть бути внесені корективи до формулювання його теми. При вивченні літературних джерел повинні бути виявлені такі питання: головна ідея автора, його позиція в питаннях, які становлять для нас науковий інтерес; що особливо вдалося автору при вирішенні питань дослідження; в чому автор полемізує з іншими дослідниками; які ідеї, висновки, рекомендації викликають сумніви і чому; які

основні питання проблеми не знайшли відображення в його роботі; які, з урахуванням вищезазначеного, постають завдання щодо подальшого вивчення даної проблеми.

При аналізі практики необхідно виявити: успіхи, яких досягли фахівці-практики при вирішенні даного питання; складнощі, що виникали при її впровадженні; типові недоліки в роботі практиків; основні причини виникнення ускладнень і недоліків; успіхи в роботі практиків, що досягнуті завдяки раціональним затратам часу чи пов'язані з перевантаженням їх роботою в якомусь одному напрямі за рахунок інших напрямів діяльності.

Список використаних джерел:

1. Вавіна Л.С., Супрун М.О. Методика організації та проведення наукового психолого-педагогічного дослідження. – К.: РВВ КІВС, 1996. – 23 с.
2. Супрун М.О. Основи професійного самовиховання майбутнього співробітника МВС України: Навч. посіб. – К.: КІВС, 1998. – 100 с.
3. Супрун М.О. Педагогіка : підручник для духовних і світських закладів освіти. – К. : КДА, 2018. – 400 с.
4. Супрун М.О. Педагогіка як навчальна дисципліна в контексті духовної освіти // Труды Київської духовної академії, 2011. – №15. – С. 323-333.
5. Suprun, N. Pedagogy as an academic discipline in the context of religious education. Proceedings of the Kiev Theological Academy. 2011. No.15. – P. 323-333.

Абдуллаев С. С.

Азербайджанская Государственная Академия Физической Культуры и Спорта

ФОРМИРОВАНИЕ ЛИЧНОСТНЫХ КАЧЕСТВ СПОРТСМЕНА-ИНВАЛИДА ПОД ВОЗДЕЙСТВИЕМ СИСТЕМАТИЧЕСКИХ ФИЗИЧЕСКИХ НАГРУЗОК

Понятие личности – одно из самых сложных в психологии, так как личность человека нельзя охватить какими-то либо терминами.

Теоретиками спорта структура личности спортсмена пока не разработана, но исследования отдельных личностных свойств ведутся весьма интенсивно. Одной из первых исследователей, которые указали на необходимость разработки структуры личности спортсмена, была Н.Б. Стамбулова в ансамбле психических свойств спортсмена выделил психические свойства, обеспечивающие прием и переработку информации, принятие спортсменом необходимых решений; также психомоторные свойства, определяющие качество двигательных действий; эмоциональные, влияющие на энергетику, волевые, коммуникативные нравственные, определяющие мотивацию деятельности и соответствие целей, средств, результатов моральным нормам.

Психические свойства, необходимые спортсмену для успешной деятельности должны быть представлены в комплексе, который бы отражал все стороны психической деятельности спортсменов. Когда эти свойства проявляются в практической, трудовой деятельности, они выступают в роли профессиональных качеств.